Бухы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

Буряат-монголой ҮНЭН

ВКП(б)-гэй ОБКОМ ба УЛАН-УДЫН ГК-гэй болон БМАССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ОРГАН

№ 47 (4430)
1944 оной
МАРТЫН
7
ВТОРНИК

Сэн 20 мүнгэн.

Толотомо һайхан шэнэ илалта туйлаһан 1-дэхи Украинска фронтын баатар сэрэгүүдтэ баяр мэндэ!

Верховно Главнокомандалагшын ПРИКАЗ

Советскэ Союзай Маршал ЖУКОВТА

Үбдэһэн дээрэһээнь Арминии генерал Ватутинние халаһан Советскэ Союзай Маршал ЖУКОВАЙ командалгаар 1-дэхи УКРАИНСКА фронтын сэрэгүүд мартын 4-дэ добтолго хэжэ немецүүдэй хүсэтэ хамгаалгын газарые фронт дээрэ үргэнөөрөө 180 километр хүртэр сүмэ сохижо, хоёр үдэрэйнгөө добтолгото байлдаануудта 25-һаа 50 километр хүртэр урагшаа дабшаба.

Добтолго хахадээ манай сэрэгүүд немецүүдэй 4 танкова, 8 ябган сэрэгэй дивизинүүдые хяа бута сохижо, түмэрэмэй томо станци болохо ИЗЯСЛАВЛЬ городые, ШУМСК, ЯМПОЛЬ, ОСТРОПОЛЬ гэдэг городуудые, 500 гаран бусад һуурин газарнуудые, тэдэнэй дунда КАТРЫНБУРГ, ВЫЖГРУДЕК, ТЕОФИПОЛЬ, БАЗАЛИЯ, КУПЕЛЬ, ЛЯХОВЦЫ, БЕЛОГОРОДКА, АНТОНИНЫ, ВЕЛИКИЕ МАЦЕВИЧИ, ГОРОДИЩЕ гэдэг томо һуурин газарнуудые эзэлээд, ВОЛОЧИССК гэдэг түмэрэмэй станцида орохо замууд дээрэ байлдаа хэжэ байна.

Байлдаануудта генерал-лейтенант ЧЕРНЯХОВСКИИН, генерал-полковник ГРЕЧКЫН, генерал-лейтенант ПУХОВАЙ, генерал-лейтенант ЖУРАВЛЕВОЙ сэрэгүүд, генерал-полковник РЫБАЛКЫН, танкова сэрэгүүдэй генерал-лейтенант БАДАНОВАЙ танкистнууд, артиллерийн генерал-полковник ВАРЕНЦОВАЙ, артиллерийн генерал-лейтенант КОРОЛЬКОВОЙ артиллеристнууд, авиацийн генерал-полковник КРАСОВСКИИН летчигууд шалгаран гараһан байна.

Интэжэ туйлаһан илалтые тэмдэглэхэн тулада байлдаануудта үлэжэ ехээр шалгаргаһан соединениннүүд ба частьнуудта „ШУМСКА", „ИЗЯСЛАВЛЬСКА", „ЯМПОЛЬСКА", „ОСТРОПОЛЬСКО" гэһэн нэрэнүүдые олгожо, орденуудаар шагнагдахаар табиха.

Мүнөөдэр, мартын 5-да, 23 часта манай Эхэ ороной столица МОСКВА болбол немецүүдэй хамгаалгын газарые сүмэ сохиһон 1-дэхи Украинска фронтын шэн габьната сэрэгүүдтэ хоёр зуун хорин дүрбэн ехэ буугаар хори дахин артиллерийн буудалга хэжэ, Эхэ оронойнгоо үмэнэһөө салют-мандэ хүргэхэ байна.

Отлична һайн дайшалхы ябуулганнуудые хэһанай түлөө немецүүдэй хамгаалгын газарые сүмэ сохилгодо хабаадалсаһан Танай хүтэлжэ байгаа бүхы сэрэгүүдтэ БАЯСХАЛАН ХҮРГЭНЭ Б.

Манай Эхэ ороной эрхэ сүлөө ба баеэ дэлэхэй байхын түлөө тэмцэлдэ аян баеэ үгэһан героинуудта хэтэ мүнхын алдар соло!

Немецкэ булимтарагшадта үхэл!

Верховно Главнокомандалагша
Советскэ Союзай Маршал И. СТАЛИН.

1944 оной мартын 5.

РСФСР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ 1-дэхи ЗАРЛАЛГЫН V СЕССИ

Информационно мэдээсэл

РСФСР-эй Верховно Соведэй 1-дэхи зарлалгын V Сессиин заседани тухай

1944 оной мартын 3.

Мартын 3-да, үдэрэй 11 часта, РСФСР-эй Верховно Соведэй заседаниннуудай вал соо, Кремльдэ, РСФСР-эй Верховно Соведэй 1-дэхи зарлалгын V Сессиин дүрбэдэхи заседани болобо.

РСФСР-эй Верховно Соведэй түрүүлэгшын орологшо депутат **Сарычева М. В.** түрүүлэгшээр һууба.

Хэлсэхэ зүйлдэ—1944 оной РСФСР-эй түрэнэй бюджет болон 1940—1941 ба 1942 ондо РСФСР-эй түрэнэй бюджедэй дүүргэлтэ тухай элидхэл туша үгэ хэлэлгын үргэлжэлэл.

РСФСР-эй ой модоной ажаүйлэдбэрнин Арадай Комиссар нүхэр **Колданов В. Я.**, депутат **Ветошкин Г. В.** (Сыктывкарска округ, Коми АССР), РСФСР-эй Арадай Комиссариатай Советэй түрүүлэгшын орологшо нүхэр **Перов Г. В.**, ажалшадай депутатуудай Ивановска областной соведэй исполкомой түрүүлэгшэ нүхэр **Шубин Г. М.**, РСФСР-эй эдүүрые хамгаалгын Арадай Комиссар нүхэр **Третьяков А. Ф.**, депутатуудай **Оника Д. Г.** (Шахтинска округ, Ростовско область), **Ищенко Л. И.** (Константиновска округ, Ростовско область), **Сочнева З. И.** (Шадринска округ, Курганска область), РСФСР-эй коммунальна ажахын Арадай Комиссар нүхэр **Макаров В. И.**, РСФСР-эй Арадай Комиссариатай Советэй түрүүлэгшэ нүхэр **Косыгин А. Н.**, депутат **Куприянов И. П.** (Атяшевскэ округ, Мордовско АССР), РСФСР-эй нютатай ажаүйлэдбэрнин Арадай Комиссар **Смирнов В. П.** гэгшэд үгэ хэлэбэ.

Энэ үгэлэгээр РСФСР-эй Верховно Соведэй 1-дэхи зарлалгын V Сессиин дүрбэдэхи заседани дүүрэ.

Информационно мэдээсэл

РСФСР-эй Верховно Соведэй 1-дэхи зарлалгын V Сессиин заседани тухай

1944 оной мартын 4.

Мартын 4-дэ, үдэрэй 12 часта РСФСР-эй Верховно Соведэй заседаниннуудай вал соо, Кремльдэ, РСФСР-эй Верховно Соведэй 1-дэхи зарлалгын V Сессиин табадахи заседани болобо.

РСФСР-эй Верховно Соведэй түрүүлэгшэ депутат Жданов А. А. түрүүлэгшээр һууба.

Үндэр һаһатай депутатуудай соведэй даалгабарыар нүхэр Жданов РСФСР-эй Верховно Соведэй түрүүлэгшын орологшоорой составые найман хүн хүртэр олон болохо гэжэ дурадхал оруулгэ. Энэ болбол Верховно Соведэй түрүүлэгшын гансахан хоёр орологшо байхалаа Сессиин үдэлэмэриие хүтэлбэрилхэдэ үсэрдэхэ; орологшонорой тоое олон болгохо ябадал хадаа Сессиинүүдые хүтэлбэрилхын ба Сессиин үдэлэмэриинүүдэй чедэ делегациннуудта депутатуудтай шуухала холбоо бэелүүлхын зорилгонуудые дүүрэнээр шидхэхэ аргаболомжо олгохо байһан ушараа шуухала байна.

Үндэр һаһатай депутатуудай соведэй нэрэйэ нүхэр Жданов РСФСР-эй Верховно Соведэй түрүүлэгшын орологшонор болгон доро нэрлэгдэһэн депутатуудые нүүгаха гэһэн дурадхал оруулба гэбэл: **Мавлютова Магрифа Закиевна** (Башкирска АССР), **Недосекин Виктор Иванович** (Свердловске область), **Грабин Василий Гаврилович** (Горьковско область), **Иванова Пелагея Ивановна** (Удмуртска АССР), **Гидаев Сергей Николаевич** (Мордовско АССР), **Табаков Николай Григорьевич** (Краснодартска хизгар).

РСФСР-эй Верховно Совет эдэ нүхэдые нэгэн дуутаар нүүгана гэбэл: **Мавлютова М. З., Недосекин В. И., Грабин В. Г., Иванова П. И., Гидаев С. Н., Табаков Н. Г.** гэгшэдые РСФСР-эй Верховно Соведэй түрүүлэгшын орологшонор болгон нүүгабад.

Тэрэнэй нүүлгээр РСФСР-эй Верховно Совет болбол хэлсэхэ зүйлнүүдэй нэгэдэхи асуудалтаар түгэсхэлэй үгэнүүдые дуулаба гэбэл: элидхэлүүд—РСФСР-эй финансануудай Арадай Комиссар нүхэр **Посконов А. А.** гэгшын ба нэмэлтэ элидхэлүүд РСФСР-эй Верховно Соведэй бюджетнэй комиссиин түрүүлэгшэ депутат **Власов И. А.** гэгшэдтээ дуулаба.

РСФСР-эй Верховно Совет болбол 1943 оной РСФСР-эй түрэнэй бюджедые статья бүридэнь нэгэн дуутаар батальнайнь нүүлгээр, «1944 оной Российска Советскэ Федеративна Социалистическэ Республикын түрэнэй бюджет тухай Закон» нэгэн дуутаар баталагдаба.

РСФСР-эй Верховно Совет болбол хэлсэхэ зүйлнүүдэй хоердохи асуудал болохо—РСФСР-эй Оборонын союзно-республиканска Арадай Комиссариадые ба РСФСР-эй Гадаада Хэрэгүүдэй союзно-республиканска Арадай Комиссариадые бии болгохо тухай асуудалые зүбшэн хэлсэлгэдэ оробо.

Энэ асуудалаар РСФСР-эй Арадай Комиссариатай Советэй түрүүлэгшэ нүхэр **Косыгин А. Н.** элидхэл хэлэбэ.

Нүхэр Косыгинай элидхэл туша депутатуудай **Бумагин Г. Х.** (Кингисеппска округ, Ленинградска область), **Динмухаметов Г. А.** (Кукморско округ, Татарска АССР), **Пигалев Д. М.** (Ворошиловска округ Сталинградска область), **Рубичев А. Т.** (Шадска округ, Рязанска область), **Пронин В. П.** (Ростокинско округ, Москва город) гэгшэд үгэ хэлэбэ.

Арсаһан ушарай үгы байһан дээрэһээ нүхэр Косыгин дүүрэлтын үгэ хэлэбэгүй.

РСФСР-эй Верховно Совет болбол «РСФСР-эй Оборонын союзно-республиканска Арадай Комиссариадые бии болгохо тухай Законние» ба «РСФСР-эй Гадаада Хэрэгүүдэй союзно-республиканска Арадай Комиссариадые бии болгохо тухай Законние» нэгэн дуутаар баталба.

Эдэ законуудые абаһанай нүүлгээр РСФСР-эй Верховно Совет болбол үндэр һаһатай депутатуудай соведэй зүтһөө үгэ хэлэлгэн депутат **Попков П. С.** гэгшын дурадхалай ёһоор нүхэр **Бадаев А. Е.** гэгшые ондоо хүдэлмэридэ орохонойнь дашарамда РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй түрүүлэгшын уялгаһал сүлөөлхэ тухай шийдхэбэриие абана.

Үндэр һаһатай депутатуудай соведэй зүтһөө нүхэр **Попков** РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй түрүүлэгшэр нүхэр **Шверник Н. М.** гэгшые нүүгаха гэһэн дурадхал оруулба.

Верховно Совет болбол нүхэр **Шверник Николай Михайловичые** РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй түрүүлэгшээр нэгэн дуутаар нүүгана.

Үндэр һаһатай депутатуудай соведэй зүтһөө депутат **Пронин В. П.** гэгшэ РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй түрүүлэгшын нэгдэхи орологшоор нэгэн дуутаар нүүгана.

Энэ үгэлэгээр РСФСР-эй Верховно Соведэй 1-дэхи зарлалгын V Сессиин хүдэлмэриүүд дүүрэ.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй түрүүлэгшэ М. И. Калининда Британска имперскэ генеральна штабай начальник фельдмаршал сэр Алан Брук гэгшын эльгээһэн бэшэг

Суворовой орденоор шагнагдаһан, алдарта ба баатар Улаан Арминии үлэжэ дээдэ хүтэлбэрилгэшэдэй дунда оролсоһон ямайе үндэрэй сэгээнэнние, Советскэ правительствын зүтһөө намда үүгүлгэн агуулхэ зүүдэлэлэй түлөө миниие хүргэһэн гүн баясхалаатые хүлээжэ абаад, Маршал Сталиндэ ханжуулхые Танние гүйнаб.

Энэ шагналые зүүлгэ болбол советскэ зэбсэгтэ нүсэнүүдэй холбоотой нухэн агуулхэ зүүдэлэлэй түлөө миниие хүргэһэн гүн баясхалаатые хүлээжэ абаад. Маршал Сталиндэ ханжуулхые Танние гүйнаб.

Энэ шагналые зүүлгэ болбол советскэ зэбсэгтэ нүсэнүүдэй холбоотой нухэн сэлгэлгэ үүсэ нэгэ звеноо бии болгохо байна. Ушар нямэ дээрэһээ энэ болбол намда омгорхолой саг үргэлжэлэн үндэһэн болон тодолоо үлэхэ байна.

Советскэ Информбюроһоо

Мартын 4-эй оперативна мэдээнһээ

Мартын 4-эй туршада НАРВСКА зүгтэ манай сэрэгүүд НАРВА городһоо баруун-урдуур плацдармаа үргэдхэхэ байлдаануудые үргэлжэлүүлжэ, дайсанние хамгаалтынь ехээр бүхэжүүлэгдэмэй хэдэн үүнэг тулуурнин пунктнуудһаа хобхо сохин гаргаба.

ОСТРОВСКО зүгтэ манай сэрэгүүд добтолгото байлдаануудта үргэлжэлүүлжэ, ПАНЕВА, ГУСАКОВО, НЕМОЕВО, ШУБИНА ГОРА, ЕМЕЛЬЯХИНА, СИГОРИНО гэдэг һуурин газарнуудые эзэлбэ.

КРИВОЙ РОГ городһоо урдуур манай сэрэгүүд ИНГУЛЕЦ мүрэнние гаталан гараад, ЗЕЛЕНАЯ, РУДНИК, НИКОЛАЕВКА, РОЗОВКА, ЗАГРАДОВКА гэдэг һуурин газарнуудые ба ИНГУЛЕЦ, НИКОЛО—КОЗЕЛЬСК гэдэг түмэрэмэй станциннуудые эзэлбэ.

Фронтын бусад участогуудта дээрэ тагнуулшадай бэлдэрэгнүүд хэдэн газарта бага зэргэн удхашанартай байлдаанууд болобо.

Мартын 3-ай туршада манай сэрэгүүд бүхы фронтнуудта дээрэ 25 немецкэ танк гэмтэһэн ба үгы хэһэн байгаа. Агаарта болоһон байлдаануудта ба зенитна артиллерийн буудалтаар дайсанай 39 самолет унагаагдаа.

Мартын 5-эй оперативна мэдээн

Мартын 5-ай туршада НАРВСКА зүгтэ манай сэрэгүүд НАРВА городһоо баруун-урдуур плацдармаа үргэдхэхэ ба өөнэдынгээ позициннуудые һайжаруулха байлдаануудта үргэлжэлүүлээ.

1-дэхи УКРАИНСКА фронтын сэрэгүүд мартын 4-дэ добтолго хэжэ немецүүдэй хүсэтэ хамгаалгын газарые фронт дээрэ үргэнөөрөө 180 километр хүртэр сүмэ сохижо, хоёр үдэр хэһэн добтолгото байлдаануудта 25-һаа 50 километр хүртэр урагшаа дабшаба. Энэ сүмэ сохилго хэхэдэ тус фронтын сэрэгүүд түмэрэмэй томо станци болохо ИЗЯСЛАВЛЬ городые, ШУМСК, ЯМПОЛЬ, ОСТРОПОЛЬ, гэдэг городуудые, Каменец-Подольско областнин ЛЯХОВЦЫ, АНТОНИНЫ, ТЕОФИПОЛЬ, БАЗАЛИЯ гэдэг районно центрнүүдые эзэлээд, мүн тэрэшэлэн 500 гаран бусад һуурин газарнуудые, тэрэ тоодо ЖОЛОБКИ, КАТРИНБУРГ, СУРАЖ, ЮРОВКА, ДВОРЕЦ, МИХНОВ, ЖИЛИНЦЫ, ГОРОДИЩЕ, КЛЕМБОВКА, ШУМБОР, БЕЛГОРОДКА, ЧИЖЕВКА, ПОДГАЙЦЕ, ВЯЗОВЕЦ, УНИЕВ, ПОГОРЕЛЬЦЫ, ПОЛЯХОВА, ТЕРНАВКА, БОРСУКИ, НАПАДУВКА, ВЫЖГРУДЕК, БЯЛОЗУРКА, СВЯТЕЦ, ШИБЕНО, ЯХНОВЦЫ, КУПЕЛЬ, ДЕНИСОВКА, НОВО-ЛАБУНЬ, САСАНОВКА, ОНАЦКОВЦЫ, ВЕЛИКИЕ МАЦЕВИЧИ, МАРТЫНОВКА, ПРОВАЛОВКА гэдэг томо һуурин газарнуудые КЛЕМБОВКА, БЕЛОГОРОДКА, ЖИЗНИКОВЦЫ, СУХОВОЛЯ, ЛЕПЕСОВКА, ЛАНОВЦЫ, БЕРЕЖАНКА, БЯЛКА, ВЫШЕГРУДЕЖ гэдэг түмэрэмэй станциннуудые байлдаатайгаар эзэлжэ, ВОЛОЧИССК гэдэг түмэрэмэй станцида орохо замууд дээрэ байлдаа хэжэ байна.

Добтолго хэхэ үедэ 1-дэхи УКРАИНСКА фронтын сэрэгүүд немецүүдэй 4 танкова, 8 ябган сэрэгэй дивизинүүдые хяа бута сохео.

Фронтын бусад участогуудта дээрэ тагнуулшадай бэлдэрэгнүүд ба хэдэн газарта бага зэргэн удхашанартай байлдаанууд болобо.

Мартын 4-эй туршада манай сэрэгүүд бүхы фронтнуудта дээрэ 136 немецкэ танк гэмтэһэн ба үгы хэһэн байгаа. Агаарта болоһон байлдаануудта ба зенитна артиллерийн буудалтаар дайсанай 28 самолет унагаагдаа.

★ ★ ★

Нарвска зүгтэ манай сэрэгүүд Нарва мүрэнэй баруун эрье дээрэ плацдармаа үргэдхэхэ байлдаануудые хэбэ. Н-скэ соединениин частьнуудта немецүүдэй сэрэгүүсэлтые нуга даража, тэдэнэй контратакые сухарюулан сохеод, дайсанай түшэг тулгуурнин хэдэн пунктнуудые эзэлбэ. Эдэ байлдаануудта манай сэрэгүүд нэгэ батальнойо үлүү немецкэ ябган сэрэгүүдые 11 ехэ буу, хүндэ миномедуудай 2 батарея үгы хэһэн байна. Манай нэгэ частинин боецүүд 5 ехэ буу, 30 пулемет, 400 гаран автомат ба винтовко, һомо хэрэгсэлтэй 3 склад булиан абаба.

* * *

1-дэхи Украинска фронтын сэрэгүүд хүсэтэ артиллерийнхэ буудалга хэнэнэйнгээ һуулгэлгээ мартын 4-ай үглеенүүр добтолго хээ. Советскэ артиллеристнүүд ба минометчинуудай үргэн ехэ буудалгаар дайсанай хамгаалгын түхеэрэлгээнүүд хамагдан һалажа, буудаха эзбсэг хэрэгсэлнүүдынь дарагдаһан байгаа. Манай сэрэгүүд немецүүдэй хүсэтэ хамгаалгын газарые фронт дээрэ 180 километр хүртэр үргэнөөр сүмэ сохижо, хоёр үдэрэй байлдаанда 25-даа 50 километр хүртэр урагшаа дабшаба. Амжалтата добтолгоео хүжүүлжэ 1-дэхи Украинска фронтын сэрэгүүд түмэрэмэй томо станци болохо Изяславль городые, Шумск, Ямполь, Острополь гэдэг городуудые эзэлээд, Каменец-Подольско областнин Ляховцы, Антонины, Теофиполь, Базалия гэдэг районно центрнүүдые, 500 гаран бусад һуурин газарнуудые эзэлбэ. Советскэ сэрэгүүдтэ сохилгодоодоо дайсан болбол хойно хойноһоонь позициннуудаа орхин зайлана. Белогородкын орнодоо илангаяа шэнэ байлдаанууд болоо. Немецүүд ябашаабэ эдэ һуурин газарые алдаргүйгээр бариха гэжэ хэдэн дахин айхабтар шэнэ контратакануудые хэһэн юм. Советскэ танкистнууд болбол ябган сэрэгүүд, бронебойшитнууд ба артиллеристнүүдэй туйлаһамжатайгаар дайсаниие хяа бута сохиижо, тэдэнэрые тэрьедүүлбэ. Байлдаанай болоһон газар дээрэ немецүүдэй гэмтэгдэһэн ба галдагдаһан 38 танк, 2.000 гаран үхэер үлеэ. Зуургаа сэмгэтэй 12 миномет, 34 ехэ буу ба бусад трофей булиагдан абтаһан байна. Ондоо нэгэ газарта Н-скэ соединениин частьнуудта 4.000 шахуу немецкэ солдат ба офицерые, 60 гараа танк үгы хэжэ хуяагта поездые булиан абаа. Олон тоото хүнүүд плендэ абтаба. Бүхы участогуудта дээрэ дайсан болбол амиды хүсэн ба техникынгээ талаар угаа ехэ гээлтэнүүдтэ ороо. Хоер үдэрэй туршада немецүүдэй 4 танк, ябган сэрэгэй 8 дивизи хяа бута сохигдобо. Угаа ехэ трофей булиагдан абтаа. Дайсанай бута сохигдоһон частьнуудта сухарихаа һомо хэрэгсэлтэй ба сэрэгэй бусад зэбсэгтэй складуудаа, артиллериеэ хаяһаа байгаа. Зүбшэн нэгэ түүмэрэмэй станци дээрэ манай боецүүд 40 полевой, 2 самоходно ехэ буу, 56 миномет, 200 гаран пулемет булиан абаһан байна. Мүнөөдэр манай сэрэгүүд түмэрэмэй шухала магистраль дээрэ байһан Волочисск гэдэг түмэрэмэй станцида орохо замууд дээрэ байлдаа хэжэ байна.

* * *

Баренцова далай соо манай тагнуул дайсанай караван суднануудые эльгүүлэн юм. Советскэ самолеттуудтэ торпедоносецнууд ба штурмовикнуудта тус караванние атаковалжа, 8.000 тоннэ уһа түрихэ хэмжээтэй немецкэ транспортые, 6.000 тоннэ уһа түрихэ хэмжээтэй транспортые, 700 тоннэ уһа түрихэ хэмжээтэй дайсанай тральщитые шэнгээгээ. Тэрэнэйнгээ галина 7.000 тоннэ уһа түрихэ хэмжээтэй дайсанай транспорт галдагдаба.

* * *

Брестскэ областнин партизанска отрядуудта һара соо хэдэн арбаад немецкэ сэрэгэй эшелонуудые хажуу худар халиан унгаагаа. Тус эшелонуудай халин унгаада дайсанай 87 паровоз, сэрэгүүд ба сэрэгэй ашаа тээжэ ябаһан 600 гаран вагон хяа бала бууһан ба гэмтэһэн байна. Энэ үедэ советскэ патриодууд 15 хүүрэг тэнхэлгэ, хэлхеэ холбооной телефонно-телеграфна линние 98 километр газарта һаһдаргаад, буугай ба пулемедой буудалтаар дайсанай 3 самоледые унагаагаа. Нуугалда һуужа байһан хэхэ зуураа 1.000 гаран немецкэ солдат ба офицер алагдаһан ба шархатуулагдаһан байна.

* * *

Никополь городой эжэнүүдтэй Иван Нестеренко, Дарья Панасенко, Зинаида Федорова, Раиса Милецкая ба бусад немецко-фашистска хара золигуудай эрлиг муухайгаар ашалаһан тухай нигэжэ хөөрэнэ: «Немецкэ булимтарагшад манай ажал хүдэлмэрнин үрые үгы хэжэ, советскэ хүнүүдтэ үнэтэй шухала бүхы юумэнүүдые түйбэн һалгаагаа. Эзэмдэһэн түрүүшынгээ удэ:ие өхилжэ немецүүд городой хүдэлмэришэн, албахашад ба интеллигенциие хатуу шэрүүнээр хэнэгээгэ һөц. Үдэр бүнинүй гитлеровскэ бузар булай нүүд хүнүүдые арестовалжа, тэдэнэрые вокзалай хажууда танк унгаахи нухэнүүд ба жилгануудта тээшэ туун абаашадаг байгаа. Тэндэ немецүүд болбол советскэ хүнүүдые, тэрэ тоодо эхэнэрүүд ба үлгэгүдые буудан алаад байнаа юм. Эзэмдэн байхи уедэ гитлеровскэ харшанууд Никополь городой ажана ажалаа нуужа байгаа олон мянган хүнүүдые буудан алаа. 7.000 гаран хүнүүдые немецүүд Германи хударага каторгада хүсөөр туужа абаашаһан юм. Фашистска будуулиг золигуудтэй городой бүхы нэгэн эрэмүүдые гаалдаж, хүдэлмэришэдэй нюсеелгые һаядархай ба үнэйн тобриг болгожо, олон предприятиинуудые тэнэлтэ. Улаан Армия эрлэмэтэй добтолго тус городые эсэлэн һаядаргуулаанугаеер арчаатан абаһан байна».

Украинска ССР-эй 1-дэхи зарлалгын VI Сесси

КИЕВ, мартын 2. (ТАСС). 1944 оной мартын 1-дэ Киевтэ Украинска ССР-эй Верховно Советэй VI Сесси нээгдэбэ. Энэ Сессиие УССР-эй Верховно Соведэй түрүүлэгшын орологшо нүхэр **А. Е. Кбрнейчук** тэмдэг болгоо.

Украинска ССР-эй Верховно Совет доро дурсагдаһан хэлсэлгэхэ зүйлнүүдые нэгэн дуутаар баталан абаа гэбэл:

1. Украинска газар дайдые немецкэ булимтарагшадаа сүлөөлхэ болон советскэ Украинын арадай ажахые һэргээн бодхоохо эдэлжэтэ зорилгонууд.

2. 1944 оной УССР-эй түрэнэй бюджедые баталга болон 1940, 1941, 1942 онуудай УССР-эй түрэнэй бюджедэй дүүргэлтэ болоһон тухай тоосоото элидхэлнүүдые баталха.

3. УССР-эй Оборонын Арадай Комиссариадые болон УССР-эй Гадаада Хэрэгүүдэй Арадай Комиссариадые бии болгохо тухай.

4. Сессинүүдэй хооредохи хугацаа соо гаргаһан УССР-эй Верховно Соведэй Указуудые баталга.

Түрүүшын асуудал туша элидхэлтэй гээр УССР-эй Арадай Комиссариатай Соведэй түрүүлэгшэ нүхэр **Н. С. Хрущев** үгэ хэлэбэ.

Үгэ хэлэлгэн болоһоной ба нүхэр Хрущевой түгэсхэлэй үгэ хэлэлгэнэй нүүлгээр түрүүшын асуудал туша дооро дурсагдаһан дурадхал нэгэн дуутаар баталан абтаа гэбэл:

«УССР-эй Верховно Соведэй VI Сесси болбол арюун нанган советскэ газар дайдые немецкэ булимтарагшадаа сүлөөлжэ байгаа манай шэн габьната Улаан Армидэ халуун баясхалан хүргэнэ.

Украинска ССР-эй Верховно Соведэй VI Сесси болбол немецкэ булимтарагшадта эсэргүүсэн тэмцэхэдэнь украинска арадта туһалжа байһанайнь түлөө, немецкэ зэмлэгшэдэй украинска газарые амжалтатайгаар сүлөөлхэдэнь, мүн немецкэ булимтарагшадай һаядаргаһан советскэ Украинын арадай ажахые һэргээн бодхоохо хэрэгтэ туһалжа байһанайнь түлөө агуулхэ ород арадта болон Советскэ Союзай бүхы арад зондо, союзна правительствада, большевистскэ партиин болон арадуудай агуулхэ вождь нүхэр Сталинда халуун баясхалан хүргэнэ».

Энэ үгэлэгээр Сесси хэлсэхэ зүйлнүүдэй хоердохи асуудалнуудые харбха үзэлдэдэ оробо.

СССР-эй орденууд барюулагдаба

Мартын 4-дэ СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй түрүүлэгшэ нүхэр М. И. Калинин болбол Верховно Главнокомандованнин даалгабариуудые амжалтатайгаар дүүргэһэнэйнгээ түлөө шагнагдаһан булгэ генералнуудта орденуудые барюулба.

Кутузовай 1-дэхи зэргэн орденуудэ генерал-полковникнууд Ф. И. Голиков, М. С. Громалин, И. В. Смородин гэгшэдтэ барюулагдаба; Кутузовай 2-дохи зэргэн орденуудэ—артиллерийн генерал-лейтенантнууд В. В. Аборенков, П. А. Дегтярев, генерал-лейтенант А. А. Грызлов ба Улаан Тугай орден генерал-лейтенант И. И. Ильичев гэгшэдтэ барюулагдаба. (ТАСС).

—О—

Вождиин приказда харюу

Советскэ Союзай Маршал агуулхэ Сталинай түүхэтэ приказые Баунтын аймагай Маловска прииныйн хүдэлмэришэд (директорынь нүхэр Хателишвили) алта угааха түсэбөө 110 процент дүүргэжэ үндэр амжалтаар харюулба.

Нүхэд Беловой, Панкинай, бригадануудта тус приискэ дээрэ түүгэ бригадануудта тоолгодоо. Мүн Ильинка гэжэ участоган старательнуудай артель (түрүүлэгшынь нүхэр Тун-до) алта угааха түсэбөө 101 процент хүртэр дүүргэнэ. Тэрэшэлэн Троицка приискын 5-дахи номерой шахтын хүдэлмэришэд эрлэмэтэйгээр хүдэлмэриижэ түсэбөө 104.8 процент хүртэр дүүргэлэ байна юм.

Т. БУТУХАНОВА.

ВКП(б)-гэй ГК-гэй II пленум

Информационно мэдээсэл

Энэ оной мартын 4—5-да ВКП(б) гэй Улан-Удын Городской комитедэй зөвлөгөөн II-дохи пленум болобо.

Тус пленум болбол дооро дурсагдаһан асуудалнуудые зүблэн хэлсэбэ гэбэл:

1. Ажалшадай материально-ажабайдалые һайжаруулха тушаа городской партийна организацийн зорилгонуудые тухай.

2. Городоо болбосон сөөр болгохо тушаа хөмөгөө-ябуулганууд тухай.

Зүблөхэ зүйлнүүдэй нэгдэлхи асуудалаар ВКП(б)-гэй Городской комитедэй секретарь нүхэр М. З. Брауде элидхэбэ.

—Эсэгэ ороноо хамгаалгын өгүүеэ дайнай үедэ манай городской партийна организаци болбол Улаан Армидаа болон фронтдоо саг үргэлжэ туһаламжа үзүүлхэ тушаа өөрынгөө гол анхаралые табижа байхыгтаа хажуугаар, мөн городойнгоо ажалшадай материально-ажабайдалые һайжаруулха тухай айхабтар ехэ хүдэлмэри эрхилжэ байгаа.—гэжэ элидхэлшэ нүхэр Брауде тэмдэглэнэ.

Хэрбээ 1942 онтой сасуулбал, 1943 оной нюурта ОРС-нүүдэй тоо хоер дахин ехэ болобо. Мөн, нинтын столовонуудай үсхэбэрилжэ байһан гасайнуудай тоо хоерһоо үлүү нэмэбэ. Тэрээнтэ тадна, манай городой 35.000 гаран ажалшад үмсэлөө огородно культура тарижа. 1942 онойхитой сасуулбал, үнэгэрэгшэ 1943 ондо огородно культурын тарилгые 85 процент үргэдхэһэн байна юм.

Тиибэшье, зарим партийна организациннуудай энэ шухалын шухала хэрэгтэ гол анхаралаа табидаггүй дээрэнээнь дутуу дунда зүйлнүүд олон бии. Городохи завод, фабрикын болон эмхи зургааануудай коллективнуудэй 1944 ондо хэрэглэлдэхэ огородно культурын үрһые оройдоо 40 процент бэлэдхэхэ байхаһаа гадна, олонхи коллективнуудэй хабарай тарилгада хэрэглэгдэхэ агротехническэ хөмөгөө-ябуулганууд ные эрхилгэгүй, һалаа амархан пуужа байдаг барилгануудые бии.

Нүхэр Брауднай элидхэмэ тушаа үгэ хэлэгшэд гэбэл нүхэд: Москатев (партийн Городской райкомой секретарь), Иванов (Депо), Лысогорский (ПВЗ-гэй ОРС-ын начальник), Некоркин (Шэлэй заводой директор), Калачев (Мяханай комбинатай директор) ба бусад.

Зүблэн хэлсэхэ зүйлнүүдэй хоердохи асуудалтаар ажалшадай депутатуудай Советэй Улан-Удын городской Исполкомой түрүүлэгшэ нүхэр Д. Е. Корчагин элидхэл хэбэ.

Тус пленум дээрэ ВКП(б)-гэй ОК-гэй ба Улан-Удын ГК-гэй нэгдэлхи секретарь нүхэр А. В Кудрявцев дэлгэрэнгы үгэ хэлэбэ Өөрынгөө үгэ соо нүхэр Кудрявцев болбол городтохи зарим партийна организациннуудые болон фабрика, завод ба эмхи зургааануудай хүчэлбэрилгэшэй зүгтөө городоо болбосон сөбэр болгохо тушаа анхаралаа табидаггүй барилгануудые эли тодоор харуулжа, эрид шууд шүүмжэлхэ зуурва, тэдэнэй саашдаа городойгоо ажалшадай материально-ажабайдалые һайжаруулха тушаа болон городоо арюун сөбэр болгохо тухай дэлгэрэнгы программыеньь тодо һонороор заажа үгэбэ.

Нүхэр Кудрявцев болбол өөрынгөө үгэ соо городтохи культурна эмхи зургааануудай нобшо нооохойгоор байдаг ябадалнууд ные элирүүлэн харуулжа, нимэ байдалаа саашдань усадхаха тушаа мөн ле эрид шууд эрилгэнгүдые тэдэнэй үеда табиба.

Пленум болбол энэ асуудалнуудые үгэлгөөр зүблэн хэлсэнэнгээ һүүлээр. Энэ байдалые эрид шууд һайжаруулха тушаа дэлгэрэнгы хөмөгөө-ябуулганууд ные байгаа. Энэ патриодуудай эрилгэйгээр хүдэлмэрилгэнэй ашаанай модо тушааба.

Тус колхозой член нүхэр Еши Балданов энэ хүдэлмэридэ эсэхэ сусархаа мэ дамтуй үзэхөөрөө габшагайгаар хүдэлмэрилжэ, халаанайнгаа дааллгабарые үдэр бүри хоер—гурба дахин үлүүлэн дүүргэдэг һэн Мөн нүхэд Даши Дундуев, Радна Гомбоев, Дэмжэд Будажапова, Будажап Жалсанова гэгшэд эрхимээр хүдэлмэрилгэдэг. А. БАТУЕВА.

Эршэтэй хүдэлмэриин аша

Бичурын аймагай Крупскаягай нэрэмжэтэ колхозой колхозниггуд модобэлэдхэлэй хүдэлмэридэ эрилгэйгээр хүдэлмэрилгэдэг.

Эрхим колхозниггуд нүхэд Гомбо Дамдинов, Цыденжап Галданов, Цыдып Цыденов гэгшэд тон оролдосотойгоор хүдэлмэридээ хаялажа үдэр бүхэндэ нормаа нормо дүүргэдэг байгаа. Энэ патриодуудай эрилгэйгээр хүдэлмэрилгэнэй ашаанай модо тушааба.

Тус колхозой член нүхэр Еши Балданов энэ хүдэлмэридэ эсэхэ сусархаа мэ дамтуй үзэхөөрөө габшагайгаар хүдэлмэрилжэ, халаанайнгаа дааллгабарые үдэр бүри хоер—гурба дахин үлүүлэн дүүргэдэг һэн Мөн нүхэд Даши Дундуев, Радна Гомбоев, Дэмжэд Будажапова, Будажап Жалсанова гэгшэд эрхимээр хүдэлмэрилгэдэг. А. БАТУЕВА.

Сэлэнгын модоной заводой амжалта

Сэлэнгын аймагай модоной заводой ажалшад нүхэр Сталинай приказаар урмашажа ажалай үндэр бүтээсые туйлажа байнад. Жишээлбэл, тус завод болбол январь. февраль һарануудайнгаа шпал отолхо түсэбые 110 процент дүүргэжэ, тэрэнэйнгээ хажуугаар 150.000 тухэриг алмаһан байха юм

Энэ заводой хүдэлмэришэдэй дунда социалистическэ мүрысөөн үргэнөөр ябуулагдажа хүдэлмэриниь, ажалгатануудые шалгаһан. Мүрысөөнэй һүүлшын дүнгээ eһоор модо отологдоһон цех завод соогоо түрүү нүүрэ эзэлбэ. Мөн механическа цех (начальникынь Пандаев) нэгэшье үдэр таналдалгүйгөөр продукци гаргалаг байна.

Тус заводой стахановецуд нүхэд Мальцева, Колючникова, Хажиева, Примерова, Жилина гэгшэд хүдэлмэридээ тон анхаралтайгаар хандажа үдэр бүхэндэ даалгабарыа үлүүлэн дүүргэдэг байна.

В. ПЕТРОВА.

РЕСПУБЛИКА ДОТОР

Дамжуулгын Улаан туг абаха болобо

Һаяхан, нютагай ажаүйлэдбэриин предприятинуудай, олзоборилгын кооперацийн болон инвалидуудай кооперацийн социалистическэ мүрысөөнэй жюриин заседани болоһон байгаа.

Жюриин заседанит дээрэ нютагай ажаүйлэдбэриин предприятинуудай, олзоборилгын кооперацийн болон инвалидуудай кооперацийн 1944 оной январь һарын социалистическэ мүрысөөнэй дүнгээ зүблэн хэлсээд, БМАССР-эй нютагай ажаүйлэдбэриин Наркомадай «Металлошпиндрогребэ» заводые (директорынь нүхэр Тарасенко) нютагай ажаүйлэдбэриин предприятинуудай, олзоборилгын кооперацийн болон инвалидуудай кооперацийн социалистическэ мүрысөөндэ клаба гэжэ тоолоод, жюри болбол БМАССР-эй СНК-гэй ба ВКП(б)-гэй Областной Комитедэй дамжуулгын Улаан тугые, мөн 15.000 тухэриг мөнгэ түрүү директорнуудые, хүдэлмэришэд—стахановецуудые, инженерно-техническэ хүдэлмэрилгэшэдые болон албахаатшадые шагнахын түлөө үгэхэ гэжэ шийдхэбэ.

Тус завод болбол январь һара соо бүтэн гаргаса продукциндэ бүхы дээрэнь 107 процент, үдэр тоодо үргэн хэрэглэй зүйлнүүдые 100 процент, түсэбэй eһоор тогтоогдоһон 14 эдэлбэ зүйлэй эдэлгүүдиинь, 12 зүйлынь ассортиментын eһоор дүүргэжэ шадаһан байна.

Гэжэ зуураа, Жюри болбол БМАССР-эй Эдэ хоолой Наркомадай, промкооперацийн управленинэ болон инвалидуудай кооперацийн нэгэшье предприятиа социалистическэ мүрысөөндэ хараалгаһан ус ловинуудаа январь һара соо аүүргэжэ шадаагүй гэжэ тэмдэглэбэ.

Манай артистнууд фронтноо бусажа ерэбэ

Үшөө үнэгэрэгшэ жэлэй ноябрь һара соо Бурят-Монголой гүрэнэй Ленинэй орденто хүгжэмтэ драмматическа театрын найман эрхим артистнууд фронт ошоһон байгаа.

Тэрээнтээ хойшо олон үдэр үнэгэбэ... Тиимэ манай артистнууд үнэхөөрөө дайнай халууе хаража, түрүү линиин дээрэ Бурят-монголой уран һайхание харуулжа ерэбэ.

Эдэ эрэлхэг зүрхэтэй артистнууд гвардиин генерал-лейтенант Руденкын частьда ошоһон байна. Тиигээд тэрэнэй дайлалдажа байгаа соединениннуудэдэ 65 концертнүүдые амжалтануудтайгаар харуулбад.

Мүнөө эдэнэр нютагаа бусажа ерэжэ байхадаа саашдада бүри һайнгаар хүдэлмэрилхөөр зорилжолхой.

Бурят-монгол уранзохеолшодой вечер болобо

Һаяхан, наука литература ба искусствын хүдэлмэрилгэшэдэй байшанда бурят-монголой уран зохеолшодой вечер үнэгэгдэбэ.

Тус вечертэ бурят-монгол арадай уранзохеолшо, орденто нүхэр Хоца Намсараев, уранзохеолшо нүхэр Семен Метелица, поэт Алексей Уланов гэгшэд өөрынгөө уран зохеолнуудые уншабад. Мөн Пединститудай студент нүхэр Стрищенко шүлэгүудые уншаһан байна.

Уншалгын һүүлээр бурят-монголой филармониин квартет нүхэр Бакрахын хүгжэбэри доро гое музыка наадаба. Тэрээнэйнгээ Улан-Удын үхибүүдэй театрэй артистнууд һонирхолтой наада харуулһан байна.

Уран зурагуудай Бүхэсибирска выставка үнэрбэ

Иркутскда болоһон уранзурагуудай Бүхэсибирска выставкэ һаяхан үнэгэрбэ.

Тус выставкэдэ РСФСР-эй искусствануудай габьяата ажал-ябуулганда нүхэр Самчиловай «Дайсанай ыллдэ морин сэрэгэй рейд». Бурят-Монголой АССР-эй искусствын габьяата ажал-ябуулганда нүхэр Мэрдыгеевэй Саян уулануудай сахилгаануудые» гэжэ зураг, мөн нүхэр Арживков, Окладниковагай, Тиминэй, Шестаковагай, Неволиногай, Тудуповай, Голованогай зураг ануудые табигдаһан байгаа.

Выставкын һүүлээр болоһон уран зураг-шадай эдэлгэн дээрэ нүхэд Тудуповай зураһан БМАССР-эй искусствын габьяата уранзурагша нүхэр Павловай портрет, нүхэр Мэрдыгеевэй «Саян уулын сахилгаануудые», Окладниковатай зураһан Советскэ Союзай Герой нүхэр Гармаевай портрет һайн дээрэ тоологдоһон сэгнэлтэ абаа.

Осоавиахимайхидай мүрысөөн

Улаан Армийн 26-дахи ойе һайндэрлэлгэдэ осоавиахимай Кяхта городой эмхинүүд жагсаалда ябаха тушаа мүрысөө үнэргөө.

Тус мүрысөөндэ 10 эхэн эмхинүүд хабаадаһан байна. Бууданаар һайн амжалтануудые хэлхээ-холбоонай конторын «Красная Заря» гэжэ промартелиин, Госбанкыи отделениин коллективнүүд түүлаба.

В. АСТАФЬЕВА.

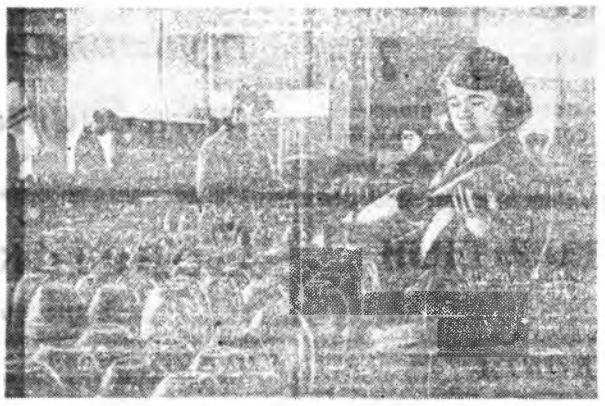

Н-скэ завод дээрэ бүтээгдэйтэн бомбонуудые шалгажа байна

Критикэ ба библиографи

Муугаар бэшэгдэһэн зохёол*)

Манай Улаан Армийн баатарлаг частнууд немецко-фашистска булимтаргашадай эсэсэлэн бутасохидохо үдэрые улам бүри ойро болгоно, ялалта түгөлдэрөөр баруулжа дабхина. Советскэ арадуудай эрхим хүбүүд—баатар зоригто боецүүдэйнгээ шэн габьяата хэрэгүүдые ба алдар солые мүнхэжүүлэн дуулаха гэбэшэ манай уранзохеолшодой тон түрүүшын эгэл хүндэтэй, эгэл харюусалгатай хэрэг юм.

Дайнай үедэ манай Бурят-Монголой зохеолшод хэлэн хэлэн муу бэшэ зохеолнуудые, шүлэгүүдые, пьесануудые гаргаа. Гэбэшье эдэнэйнь дунда муугаар ба яаруугаар бэшэгдэһэн зүйлнүүд байгалдаа. Энэ хэлээнээ элирхэйлэн Жамсо Тумуновай «Эхын юрөөлөөр» гэжэ поэмые шэнжэлэн хаража үзэебди.

Энэ зохеол соо зарим газартань тон найн найруулгатай газарнууд хэды байбашье ойлгогдохогүй балар удхатай үгэнүүд ба мэдуулалнууд олон тохеолдоно Тиимэ дээрэнээ тон тааруутүй удхатай хэды зүйлнүүдтэ тогтохо хэрэгтэй.

Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнай фронтдо ябаһан боец Бата гаргэг өөрынгөө эжэл хани Банзаровай шархатан алгадахада, энэ хүндэ үйдхарта гэгдэлые этигшэгүй хайша хэрэгээр үнэгэрэнэ. Эли байхын түлөө поэмэнээ отрывок абаабди:

«Ингэжэ Банзаров хэлээд,
Аюг дороо табишаба.
Бата өхөөр сошожо,
Банзаровайнгаа хэтэлээ хосорные,
Халуун һайхан байдаһаа
Хахасэн хододоо ошоһые
Этигэжэ ялаһан хөбөртэй
Аалихан татаад абана.
Нуда табиһаа нуртал (?)
Нунажа нүхэрынь хөбтөбэ..:
Бата Банзарова (?) орхеод
Батальоннингоо хойноһоо дабхиба.

Батын ингэжэ хани нүхэртээ хахасаһан уеые мөн энэ боепый унажа ябаһан морин тоео хахасаһан байдалтай эзэрсэуулжэ хараябди:

Хани нүхэртэл хайратай,
Хамта суттаа тэмсэнэн
Агта морин эрдэнинэгээ
Аман табижа байдаһань
Хубуун гэдэргээ эрьежэ,
Хүдэр бата гараараа
Һайхан халзан хонгоорыень
Харамтайханаар эльбэбэ.
«Агта шинэнгээ ашые
Аминды маһаадаа мартахагүйбэ» гэжэ
Тархи дээрэнь шэбэнэгэд... гэхэ мэтэ

Батын моринтоео нимэ үйдхартайгаар хахасаһые бидэ буруушаалгагүйбди. Хэрбээ моринтоео энэ эзэгэ хүсэтэйгөөр сэдьхэлээ хүдэлэн хагасадаг һаа, Банзаровтаяа мүнөө дээрэ бэшэгдэһэн eһоор хахасаба гэжэ бэшэхэдэ этигэшэгүй. «Нуда орхиноо нуртал» гэжэ тоншье тааралгаагүй. Урданай баяшуул хадаа бөрлаг богоолнуудаа ингэжэ хараадаг байгаа. Энэ хадаа улаан боецүүдэй ахадгүгэй туралхи холбоое хаазайгаруулан, хайша хэрэг толгой холбожо бэшэлэн үгэнүүд болоно. Гадна «Бата Банзаровда орхеод» гээшэнь бурууше һаа ойлгогдоногүй: Батань Банзаровай орхео юм гу, али ондоо нуда Бата Банзаровые орхео юм гу?

Саашань уншанабди. «Баатан сөбэр го родтоо» өрөөжэ Бата арбаад үдэрэй амаралтаар байба. Энэ Бата хүбүүн өбөөд зэнээд, клубта удэшэлэн ошоно». Поэт бэшэнэ:

Манай Бата эсэлэхэнөөр
Мэлэйгэгэр пол дээгүүр
Танигдаагүй басатые
Тэбэрин тэбэрин хатарна.
Бэень жэгдэхэнээр нугаржа,
Басатаяй хубсаһан долгилно
Уни улаан хажуудань
Энеэбхилэн хүхюун нуутараа
Хатарай тарахаһаа юм.
Хүүхэеэ (?) хутэлөөд гарашаба.

Инхэдээ поэмын герой Бата гээшэмгай инаг басатан Балжидтаа үтэйэн үтөөе мартажа. ондоо басатанаар тэбэрилдэжэ, хатарай тарахаһаа үшөө урил тэрээнээ хутэлөөд гарашаба ха юм. Энэ мүрнүүдые уншахадаа манай боецүүдэй гэртэхид, тэдэнэй инаг һамгад ба дуратай болзоотой басагад, дайсадые ялахын захяа юреел хэлэжэ гэгдэһэн эхэ өсэгэнэрынь юун гэжэ һаналтайб? Зүтөөр, тэрэ хутэлөөшэнь басаган юм гу, али хүүхэн гү? Хүүхэн гээшэмнай юун гээшэб? Саашань номой 29—30-дахи нюурта уншаябди:

Арадань буу нүрэшэнэ:
Хас тамгатай каска
Хажуудань халта булгаташаба,
—Бу хүдэлэл сабшанаб!
Буугаа хая шудхэр!
—Яба урагшаа! Түргэн!—гээд
Бата немецые тууна.
Тэрэнь дохолоошо болоод,
Газар оройдоо хорооногүй.
—Яалтайб? яагаа һаа дээрэб?
Абаашхам гу, али орхихом гү?—гэжэ
Бата өөрэнь ю асуунэ
Бузэр шудхэртэй нисолдожо
Болзорноо дэмы хохомдонхиар
Алаха гэжэ шийдэбэ.
Алхаатай нэлмэ далайба...

Тиигээд... хороо лайсанайгаа хүүгэд шэнгэгэр орлиходо гарынь шэшэрээд тэрэ немецые амыды табина. Хэрбээ гарта ороһон алтуурта дэлсэлэйгаа урда гараа наалгаһан хайралжа, амидыгаар орхидо һаа —энэ арад эсэгэй арюун хөрэгые арюллжа, хэрнин дайсадтай баатар зоригоор дайвалдажа шадаха хүн гэжэ этигэшэгүй. Бата хүбүүмнай дайсадые хайрлаг орхиноо ієөрынгөө капитанда хэлэнэ. Капитан ингэжэ хариюсана: «Үшкэ залуу ябаһан да, өөрөө мэдэхэ болохошь».

Энэ хадаа дайнай фронтдо ябаһан Улаан Армийн боецүүдые, тэдэнэрэй шэрүүн дайсадые мэдэхэгүй байһанай үнэн гэрэлэ болоно. Дайсаниие Батын амыды орхиные гайхажа поэт хэлэнэшьеб ингэжэ асууна:

Батын омог һаяаде
Байсажа юулгэй үзэлгэйб?...
Үбгэн өөрэн эсэгэнэрьемнай,
Үдэжэ байһан дүүнэрьемнай
Галзуу бузар гитлергэнэй
Гасалгуулан дорожолдогынень мартаа гү?

Поэт өөрөө гайхажа Батынгаа ябадал тухай уншатшадһаа ингэжэ асуунгүй, хэжэн уншатшад гайхажа поэт Жамсо Тумуновһаа энэхэн тухай асуумаар ушартай гэжэ һанаатаба.

Тэрэнэй һүүлдэ Бата хэзээ ябаба... «Яг харанхы болоожо, ябаһаар Бата төөрилдөнэ»... Төөрижэ ябаһан Бата гэнтэ галай яларгые хаража тэрэ галда юйрошоо ерэхэдэнь гархида мангарлаһан немецүүд хоер гарынь уяатай, өдэр бүхэй хүннае сохихын өхэзэр сохижо байба». Тэрэ хүн хэн бэ гэбэл, галзуу дайсадай гарта амидыгаар баритжажа зобоогдоһон маанай Улаан Армийн боецэй байные Бата мэдэхэ юм. Тэдэ дайсадай дунда өөрынгөө хайрлажа орхиноо мүнөөдэ дайсанда гэнэтэ тайлгадаа: «Хаалт, хара нохойе хаалаһаа амидыг орхеобиб» гэжэ Бата ханаалдаа һанана.

Саашань Бата тэрэ хүннае абарта гэжэ заблана. Тиигээд тэндээ немецүүдтэ баритджажа өөрынгөө булгадаха нүхэ малтажа байна. Ойрошог хүнүүд ерээд, шобэнэлдэхэнь дуулдана. Эдэнэр Улаан Армийн тагнуулшад байбашье Батын амы абарха хүсэл зорилг тарганагүй. Харин тушаан болоходоо Бата дугуу буудагдаһан байжа, тэдэ таглуулшад тэрээнийе госпитальдо абаашана.

Энэ зохеол соо Бата хубүүн хэды удаа ехэ өхэнүүд ялалтануудые хэжэ, дайсадые оло олоор хүдажа гараха юм. Батын эдэ бүхы ялалтануудые бэрхэтэй хүннае дайтаар, ехэ шуһаной сэнгээр олдоогоо ялалтануудтал ямар адли бэшэб?!

Иимэ дээрэнээ, энэ мэтэн «шүлэгүүд» арад зондо Эсэгэ ороноо хамгаалгын шэрүүн дайнай бакдалые ба эрхим геройнуудай ялалтаа хэрэгүүдые ойлгуулан элирүүлэгүй, харин тэдэнэрэй һанал сэдьхэлые тэрюулэн мэдэрүулха байна.

Бурят-Монголой гүрэнэй хэблэл энэ томые хэблэхэдээ тон харюусалгатайгаар хандаба.

Төөрөөн тухайда байна

Түүрээлгэ шүлэг бэшэхэб.

Омог баатарнуудайгаа хабые

Отторгойдо хүргэн үргэхэб гэжэ поэт зохеолоо дүүргэнэ.

Хэрбээ поэт Тумунов хожомоо эдэ томохон алдуунуудаа заһаад, өөрынгөө зохеолдо үлөжэ, шаргнаар хандаа һаа одоол юмоо баатарнуудайгаа хабые отторгойдо туласа үргэжэ шадаха байна гэжэ хэлэхэ хэрэгтэй.

Чимит ЦЫДЕНДАМБАЕВ.

*) Жамсо Тумунов, «Эхын юрөөлөөр» Бурят-Монгол Гүрэнэй хэблэл. 1942 он. Улан-Удэ.

Хилын саана

США Аргентина хоерой хоорондохи харилсаан таһарба

ЛОНДОН, мартын 4. (ТАСС). Вашингтоноо Рейтер агентствын корреспондентын мэдээсэнэй eһоор, США Аргентина хоерой хоорондо харилсааануудай таһарһан тухай тэндэ хуулитаар соносхогдоо.

Японско правительствын онсо яаралтай хэмжээ ябуулганууд

ТОКИО, мартын 2. (ТАСС). Домей Цусин агентствын дамжуулһаһай eһоор, японско правительство февральнин 29-дэ болоһон өөрынгөө заседани дээрэ ороноторхи хүтэлбэрние, мөн тэрэшэлэн сэдэтэй байдалай хурсадаһан дээрэнээ гүрэнэй ажабайдалые гуримтай болгохо» шухала ушарһаа дайнай уеын онсо шухала дүрбэн хэмжээ-ябуулганууд тухай шидхэбэри гаргаба. Эдэ дүрбэн хэмжээ-ябуулганууднь, агентствын хэлэнээр хэлэ, нимэ юумэ байха юм, гэбэл нэгэдэ—эрхим эзэрсэн сэнгэлтэй газарнуудые саг зуура хаах; хоероор—правительственна албан газарнуудта воскресенинь һайндэрнүүдые болгоулха; гурбаар—правительственна тушаалтанай ишэ тишэе ябаха ябадалые үсеглүүлхэ болон дурбаар хэрэгтэй документнуудые бүлтынь ты хэхэ, мөн канцелярска тухеэрэлгын үлүү гарһаа юумые хаана-яанатай бодомжотой һайгаар хэрэглэхэ гэнэ.

Харюусалгата редактор
Ц. Г. ГАЛСАНОВ.

АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 35. ТЕЛЕФОНЫ: зам. ответ. редактора—7-89; ответ. секретаря —3-23; отделов: партийной жизни—7-89; сельскохозяйственного и промышленности—6-03; писем и переводов—6-03 (2 зв.); объявлений—2-64 (2 зв).

Н—00047. Типография Государственного газетного издательства при СНК БМАССР. Тираж 5500

ЭСЭГЭ ОРОНОО ХАМГААЛГЫН ДАЙНАЙ ФРОНТ ДЭЭРЭ

Ябган сэрэгшэд

Тэдэнэр 25 үдэр соо урагшаа дабшажа ябаа юм. Энэ полк өгөөд элдэб янзыы зорилгонуудые дүүргэдэг байгаа: дайсанай обороные пэтэлдаг, тэрэнние мушхэд намнадаг, ажар холуур тойрожо ородог бо тыл хуудар гарадаг, дайсанай урдаһаа дай хэдэг байба. Ингэжэ ябган сэрэгшэд 100 гаран километр, ябаба. Бусад частьнуудтай харилсан ябуулгануудаа хэжэ, хэдэн ар баад нютагуудые сүлөөлхэ хэрэгтэ хабаадалсаа. Тезд нэгэшье нүүрэн газарта тэдэнэр амаржа байтаагүй юм.

Эдэ 25 үдэр соо майор Бабичын ябган сэрэгшэд хээрэ байдаг һэн. Сагай уларил ходо хубилжа, хүйтэн болоһон бэеэрээ дулаараад, бороо орожо байтараа дахиад хүйтэн боложо, наратай дулаан үдэрнүүд болоосоор нэрүүн дошхон шуурган болодог байба. Тезд ябган сэрэгшэд бэнэдээ тулаа сайан соогуур, үбдэгтөө тулаа пабар соогуур ябажа, бишиихан окоп соо онсо сайан дээгүүр плашь палаткаяа дэбисэжэ ябаад лэ улам урагшаа дабшаба.

Биднэр эдэ хүнүүдтэй Комаровка гэжэ посэлоной дэргэдэ ой модон соо байлдаан болоһоной һүүлээр зуулсаһан байгаабди тэндэ түмэр сакариг соо хабшагдаһан немецкэ дивизиннуудые үй бута сохилго дүүрээ һэн. Батальоной командир майор Ермилов гэгшэ дайсанай угаа ехэ колоннын ашаануудые ябган сэрэгшэдэй наманжа орууһан жалга гэгшэ биднние хутэлжэ абаашаа. Нэгэшье гитлеровец айна аваржа шадаагүй. Эндэ машинануудые, моря улааануудые болон тэдэнэй хажууда пулеметуудые, винтовконуудые, автомадуудые, снарядтай минометэй, гранатануудтай, ракетэнүүдтэй хайрсагуудые табиһатай байнад. Машинануудые дээрэ гэр соогоо өлдэбэн хэрэгсэлнүүд—чемоданууд, кастрольнуудые, туфли, подушка, аяга халбага, үхибүүдэй хубсаһан. эхэнэр самсануудые угаа ехэзэр ашаатай байба. Нэгэ немодая сообщоень алтан шара үнэгэлэй арһанай бүүл бултайжа харагдана. Хүреэлэлгэдэ ороод үхэлтэ гэгоон сообщоон гаражэ ошохо гэжэ һүүлшынтээ галзуу нэгэрүү нэдэлтэ хэжэ байгаадаашье немецкэ тоолуулна заанаа орхеогүй. харин тоноһоо өөмсөө хаяха дурагүй халта аяга шанагануудые шэрэжэ ябаһан байба юм.

Майор Ермилов хэнэн ажалгайнгаа аша урьень хаража сэдьхэлээ хэлэнэ. Энэн мүн шэнгэгэр энэ бүгэлэ юумые анхаралтайгаар хаража байхадаа:

—Эгээ энэ минии хүбүүд тэдэнние һайса тоншоо юм. Һайнаар хүдэлэн байна аабза?—гээд хэлэнэ.

Тиихэдэ хүбүүдынь амаржа байгаа. Зарымнинь хубсаһаа угаажа, һалаалаа кюнжка, буугаа сэбэрлэжэ байба. 25 үдэрэй походой һүүлээр, хэды ехээр зобоһон туулиһан байбашье тэдэнэр эсэгэн янзатай байгаа. Походо ажабайдалда даһаһан хуунүүд дулаан газарта 6—8 час амаржа унтаһаанайнгаа һүүлээр һонор нэргэлэн болоод байгаа. Дуу дуулаха хүхиэ энеелдэхэ абяан хаана-намагүй дуулдана. Комсорг Панин гэгшэ залуухан боец Андрей Ануфриевые хэлээд:

—Баатар ле солдат даа!—гэжэ хэлэнэ. Манай батальоной Вязовок гэжэ госхоной хажууда ошоходонь немецүүд хиирэйэн галзуурһан юм шэнэ миномедоор, пуле медоор буудажа захалаа Тиихэдэнь комбат намда: «Зай Панин бүлэг зоримгой хүнүүдые олоосибди» гэжэ хэлээ Тиихэдэнь би 12 комсомолецые, тэдэнэй дунда Ануфриевые олоһон байтааб. Тэдэнэр урагшаа дабшаһаа бэеэрээ нэгэ хэдэн гэрнүүдые ээлгээд огородууд соо нууба. Немецүүд ухаа мэдээ алдаан тэдэ хубүүд дээрэ минэнүүдые аддхаруулхаһаа гадна, артиллереэр буудаһан байгаа. Боецүүд тэсэжэ гараа. Тэдэнэр буугай тобшын дунгуур 8 час нуухан, 2 контратака сухариоулан сохиһон 40-өөд немецые гаргаһайгаһаа байха юм. Үдэшын харанхы болохотойнь сасуу бидэнэр тэдэн тэсэн ошоодби. Тэдэнэр хошоод гранаттай үлөөд байба. Ануфриев уттаһан бэеэрээ.

—Комсорг, нам тээшэ мулхигты, энэ боллог дээрэнээ буудахада угаа таатай байна!—гэжэ намда хашхарба.

Полкын командирые политическэ талаар юрологшын байһан гэртэ партийна суглаан боложоо мүнөө һаяхан дүүрээ. Тэндэ байлдаанууудай дунгуур бүридхэгдөө. Парторг болбол коммунистнуудайнгаа ямараар байлдаһан тухай, партийна организацийн хэрэгэрэг угаһан тухай элидхэнэн байна. 25 үдэр соо 87 рядовой, сержантнууд болон офицернүүд партида оробо. Василий Ломакин рядовой ябаһан юм. Тиин отделениин командириингаа алуулхадань хуушинай дуйтэй бэрхэ энэ солдат командые бэе дээрээ даажа абаа Партида орохо тухай Ломакинай мэдэдгэ бэшэжэ байхадань тэрэ отделени тагнуулда гарахаа байһан юм. Ломакин мэдүүлгэ соогоо ингэжэ бэшээ: «Хэрбээ алаа хадань намайе коммунист гэжэ тоолохые гуйнаб. Дэмы үхэхэгүйб. Һүүлшынгээ дуйал шуйанай дуубатар дайлалдахаб». Тиигээд тэрэ отделени өөрынгөө зорилгые һайнаар дүүргэв

Үглэдэрьнь ротын командир жагсаалда гараа. Тус подразделени дайсанай айхабтар хүсэтэй отрядтай ушараад манай бусадай дайшалгы гуримынь эбдэрэв. Тиихэдэнь Ломакин оршон байдалые зүбөөр сэгнэжэ, 2 взвод шахуу сэрэгшэлые суглуулһан бэеэрээ гар тулаалаанда ороһон байгаа. Ингэжэ зүрхэтэйгөөр урагшаа дабшаһанайнь ашаар тус байлдаан һайнаар дүүрэв һэн.

Ябган сэрэгшэдэй хайшан гэжэ дайлалдаһан тухай өөрөөхэдэнь айхабтар ехэ омогорхол эли тодоор харагдаа. Командирынь дүүргэндэһэн зорилго тухайгаа сэдьхэлдээ хаанамжатайгаар хэлээд, боецүүдэй маргана. Тиихэдэ боецүүдынь өөнэдыгнөө командиргуудые хаража омогорхоно, тиин энэ омогорхолынь дайсанаа булюу хүсэтэй болоод байһанаа ойлгоһон мэдэрэлтэй эзэрлээд байна гэжэ.

А. МАЛИБАШЕВ.

ТАСС-эй буруушаалга

Лондоной хаанин политическэ нюурнуудые урда бүрижа. «Гетеборг Постен» гэдэг шведскэ газетэ болбол Финляндида дурадхаһан эбтэй ороха советскэ условинууд соо германска сэрэгүүдэй составай дотор Финляндида байһан хоер австрийска дивизиннуудые зайлуулха тухай условинууд тухай нюуса параграф бии юм гэжэ батальна.

Советскэ правительствын дурадхал соо нюуса параграф бии юм гэнэн «Гетеборг Постен» газетын мэдээсэлтэ болбол ундэ Финляндиядаа бариитагүй худал зүйл болоно гэжэ мэдүүлхые ТАСС эрэтэмжэлэгдэнэн байна.